

150è ANIVERSARI DEL CENTRE DE LECTURA DE REUS

Reus, 24 d'abril de 2010

Senyors diputats al Parlament de Catalunya, senyor diputat a les Corts, regidors i regidores de l'ajuntament de Reus, autoritats, senyores i senyores, fa uns mesos vaig pronunciar una conferència en una altra de les entitats deganes de la ciutat, al Círcol, en què defensava que hi han ciutats que, sense tenir cap títol que les acrediti, exerceixen de fa temps –i ho continuaran fent, perquè ho porten al seu ADN– una capitalitat innegable i inqüestionable. Ciutats que lideren, ciutats que són motor de comarques, de territoris, de regions, de països.

Ciutats arreu del món que, hi insisteixo, tot i no estar legitimades per cap títol, sí que ho estan per l'acceptació generalitzada, ja sigui perquè disposen d'excel·lents infraestructures, connexions que les converteixen en centre neuràlgic; ja sigui per la seva indústria capdavantera i innovadora que fa que siguin un referent; ja sigui per la seva capacitat de crear coneixement i pensament; ja sigui per la seva empenta i capacitat emprenedora. Dit d'una altra manera, ja sigui per la seva gent.

La paraula 'capital', com vostès saben, prové del llatí 'caput', que significa 'cap' o 'la part dominant o vital d'una cosa'. Doncs bé –i que ningú no s'espanti i que ningú no s'enfadi–, Reus és capital. I no ho és perquè ho digui jo, ni perquè estiguem disposats a afirmar-ho molts dels que som avui aquí en una mena d'exercici d'autocomplaença. Ho és per una acceptació generalitzada i guanyada a base d'anys de treball. I no els parlo en termes polítics –la política sovint, per desgràcia, va sempre un pas enrere de la societat, del que passa al món.

Reus és capital i, a més, ho és en diversos àmbits. Per exemple, Reus sempre ha estat 'cap' o una 'part vital' del lideratge comercial d'aquestes terres i d'aquest país; Reus ha estat 'cap' o ha excel·lit pel seu avançat teixit empresarial; i, per descomptat, Reus ha estat 'cap' i un referent en el món cultural i artístic, traspasant fins i tot les fronteres de Catalunya, esdevenint universal.

La cultura catalana té moltes formes i expressions, fet que la fa rica i diversa, tot i que de vegades sembla que no en siguem gaire conscients. És una cultura viva, en constant evolució, com els pobles, com les societats, com el món, en definitiva. Una cultura inserida en el context mundial de la globalització.

La cultura, però, no coneix fronteres administratives, la cultura no vol saber res d'imposicions. La cultura és terreny de llibertats, i per això sempre ha estat un refugi de la nació catalana, vencent prohibicions, sobrevivint a repressions, per esdevenir un dels pilars més sòlids del país.

I això és així perquè la cultura va lligada al més íntim de nosaltres, al que sentim a dins, a la identitat de ciutadans i de pobles, a una forma plural i diversa, però alhora comuna, de llegir i interpretar la vida, i no pas a un document administratiu d'identitat.

Així és com formem part, avui, d'una nació cultural de més de dotze milions de persones, ciutadans i ciutadanes europeus, que actualment pertanyen a diferents comunitats, a diferents estats, però que se saben, se senten unides per un vincle diferent, i que res no té a veure amb cap frontera política.

I en aquest marc, hi insisteixo, Reus, a través de les més diverses expressions i camps de la cultura i de les arts, ha estat i continua essent un referent nacional i universal.

Algú es podria preguntar ara: Així doncs, ja està tot fet? És evident que no, per descomptat que no. Precisament, com que la cultura és un món en constant

evolució, ens cal anar renovant contínuament i plantejar-nos nous reptes comuns. Perquè, aquesta és una altra... Cada cop som més conscients que el futur passa per la capacitat de col·laborar i de generar sinergies, de sumar esforços a favor d'objectius comuns, de cercar complicitats des de les institucions polítiques i de govern, des de la societat civil, des del món associatiu, des dels casals, des del món empresarial.

En aquest sentit, la cultura ha estat, és i ha de ser punt de trobada. Punt de trobada de persones, pobles i generacions en què tothom hi guanya: el que dona i el que rep. Avui aquí, al Centre de Lectura de Reus, una de les institucions culturals deganes del país i de la ciutat, en tenim un gran exemple.

Una entitat no sobreviu cent cinquanta anys, amb salut de ferro –de vegades bona salut de ferro, de vegades mala salut de ferro, però sempre salut de ferro. Doncs, una entitat no sobreviu cent cinquanta anys, si no és gràcies al compromís i la dedicació de tanta i tanta gent.

Al cap i a la fi, què es la cultura sinó l'expressió de l'ànima d'un col·lectiu, d'un poble o d'una nació? La cultura és l'expressió de somnis, de pors, d'il·lusions, d'anhels, d'alegries, de fracassos, però també és el seny i la rauxa, la rutina i el trencament, el pensament i l'acció, marcats sobre el mapa del món amb paraules, amb pinzells, amb instruments tecnològics, amb el cos, amb les mans, també amb les rialles i amb els plors; amb una gran mostra de sentiments.

I en el cas de la cultura i l'art creats des de Reus o de la mà de reusenques i reusencs, podem dir amb orgull i en veu alta que hem fet grans aportacions a la cultura universal, i en molts àmbits.

Els cent cinquanta anys del Centre de Lectura de Reus arrenquen a la segona meitat del segle XIX, en el marc de la revolució industrial i la Renaixença literària,

quan es generalitzen els ateneus populars, lligats a moviments de recuperació cultural, de debat polític i que eren fruit de l'efervescència obrera del moment.

Parlem d'unes institucions que tenen la gènesi en el pensament republicà, l'associacionisme civil, la inquietud cultural i l'estima del país, i que tenen, com a objectius, les llibertats individuals, la igualtat de la dona, la recuperació de les institucions d'autogovern a Catalunya, la renovació, la laïcitat al món educatiu, l'impuls de la cultura més enllà de les elits tradicionals.

Pere Anguera, president d'aquesta casa, un dels més grans historiadors que ha donat mai aquest país, ho deia ben clar: "Catalunya és terra d'ateneus".

En tot aquest temps –que, com deia, arrenca a la segona meitat del segle XIX i ens porta fins als nostres dies–, hi han hagut una sèrie de valors i d'essències que, lluny de perdre actualitat, amb el pas dels anys han guanyat vigència en la societat i en el moviment ateneístic català fins a coincidir amb els nostres dies.

Un d'aquests valors és la participació, entesa com la implicació de la ciutadania en la construcció d'una societat millor, més justa, més solidària, més lliure.

Avui els reptes són diferents, però no pel fet de ser diferents són menys importants. És més, m'atreviria a dir que són tan crucials com ho van poder ser en la culturització i la formació especialitzada del segle XIX. Avui, la societat i les associacions tenen el repte d'enfocar i resoldre de la millor manera possible fenòmens diversos: la nova immigració, per exemple, i tota la particularitat que ens presenta la nova societat; encarar el futur amb respecte als orígens, millorar l'educació dels joves i d'infants, entre altres desafiaments.

I com passa sovint, per afrontar els reptes de futur ens cal mirar enrere i, amb la perspectiva que ens dóna el temps, decidir i actuar tenint en compte experiències passades.

I dic això perquè els ateneus i moltes de les institucions culturals modernes d'avui són hereus d'aquesta tradició del pensament republicà que va deixar una petjada molt important en la manera de fer i de ser del nostre poble. Aquesta herència tan valuosa de la llibertat, de la virtut civil, de la solidaritat, de la fraternitat; aquesta voluntat intensa, participativa i sincera de canviar la societat per fer-la millor és la que arriba intacta fins els nostres dies.

I aquesta és una lliçó i una perspectiva que no hauríem de perdre mai, que hauríem de perpetuar per aconseguir i projectar una imatge de Reus i del país moderna, solidària, oberta, treballadora, original i amb aquest segell d'autenticitat.

Amb tota la solemnitat, com a president del Parlament de Catalunya, els trasllado el més profund agraïment de la institució i del país per la feina feta, i per haver participat de manera capital en la consolidació dels pilars culturals del país i en la projecció de Catalunya.

Però no tan sols això. Permetin-me també que acabi aquest discurs com a ciutadà de Reus. Com a reusenc, també voldria fer tres agraïments finals.

El primer, a les persones, a les directives que, durant anys, han sacrificat tantes i tantes hores de la seva vida, de la seva família, que han fet possible cent cinquanta anys de cultura. Són milers les persones que, al llarg dels anys, hauran passat per les diferents directives del Centre de Lectura.

Jo vull fer referència avui i aquí als presidents que encara ens acompanyen i, en nom seu, a totes les persones que han col·laborat amb ells: Xavier Amorós i Ramon Amigó no hi són, però hi són en el cor; Jordi Escoda, Josep Maria Balaña, Joan Ballester i Pere Anguera.

Voldria també agrair una altra cosa molt personal. Jo en aquesta casa vaig aprendre democràcia, vaig aprendre a estimar, respectar, defensar i viure pel país, i això és molt difícil, molt difícil d'aprendre en un lloc que no sigui com aquest. I

això té un valor incalculable, difícil d'expressar, però és molt possible que avui, si els adreço aquestes paraules, com a president del Parlament, amb tota la solemnitat, és perquè un dia aquesta casa em va donar tant. Per tant, gràcies, Centre de Lectura.

I el tercer i últim agraïment. Mirin, hi ha una cosa que quan vas pel món i expliques és molt agraïda, i explicar que ets de Reus funciona –suposo que alguns dels que estan aquí compartiran amb mi aquesta reflexió. Bé, doncs jo tinc dos extrems per agrair al Centre de Lectura una última cosa. La primera, el meu avi era soci del centre, el meu pare era soci del centre, els meus fills han après música en aquesta casa, sempre hem tingut una vinculació clara. Un extrem.

A l'altre, Reus ha deixat petjada al món. Com deia abans: Gaudí, Fortuny..., en fi, podríem esmentar molta gent; entre els més recents, l'Andreu Buenafuente. Hi han motius per manifestar l'orgull de ser de Reus. Doncs bé, els puc assegurar que dir que ets de Reus i que a Reus hi ha una entitat que acaba de complir cent cinquanta anys i que és el Centre de Lectura també és un orgull per expressar aquest reusenquisme. El reusenquisme del segle XXI, el reusenquisme de la modernitat, el reusenquisme del futur.

Moltes gràcies, i per molts anys, Centre de Lectura.